

Prof. zw. dr hab. Zdzisław Brzozowski – doktorem *honoris causa* Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu

Wiesław Sawicki

6 października 2009 r. prof. Zdzisław Brzozowski z Wydziału Farmaceutycznego Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (GUMed), emerytowany kierownik Katedry i Zakładu Technologii Chemicznej Środków Leczniczych, były rektor Akademii Medycznej w Gdańsku, twórca polskiego leku Glipolamid otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Akademii Medycznej we Wrocławiu.

Laudację na cześć prof. Z. Brzozowskiego wygłosił promotor prof. Zdzisław Machoń – wybitny chemik, twórca leku Vratizolin.

Ponadto prof. Z. Brzozowski z rąk J. M. Rektora prof. R. Andrzejaka odebrał medal „Zasłużonemu Akademii Medycznej we Wrocławiu, (AMW)”.

Podniosła uroczystość miała miejsce w czasie inauguracji roku akademickiego w Akademii Medycznej we Wrocławiu, we wspaniałej, najbardziej reprezentacyjnej, barokowej Auli Leopoldina, perły sztuki, kultury i nauki współczesnego Uniwersytetu Wrocławskiego. Nazwa auli została nadana na cześć fundatora uniwersytetu wzniesionego w latach 1728–1732, cesarza rzymskiego Leopolda I.

Specjalnie dla profesora słynny Chór Kameralny Akademii Medycznej wykonał utwór pt. „Siyahamba – melodia afrykańska”.

W załączeniu zamieszczono wystąpienia dziekana Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu prof. K. Gąsiorowskiego oraz prof. doktora *honoris causa* Z. Brzozowskiego.

Nowo mianowany doktor *honoris causa* otrzymał szereg listów gratulacyjnych, między innymi od rektorów Politechniki Opolskiej, Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu oraz Dziekana Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu.

Prof. Z. Brzozowskiemu w czasie pobytu we Wrocławiu towarzyszyła delegacja naszej uczelni, w składzie: prorektor ds. nauki prof. M. Sznitowska, dziekan Wydziału Farmaceutycznego prof. nadzw. Wiesław Sawicki oraz prof. Elżbieta Pomarnacka, prof. Franciszek

Prof. dr hab. Z. Brzozowski w trakcie przemówienia na uroczystości wręczenia tytułu doktora *honoris causa*

Profesor dr hab. Z. Brzozowski odbiera gratulacje po uroczystości

Rektor Akademii Medycznej we Wrocławiu prof. dr hab. R. Andrzejak wręcza prof. dr hab. Z. Brzozowskiemu pamiątkowy obraz

Sączewski – kierownik Katedry i Zakładu Technologii Chemicznej Środków Leczniczych i dr hab. Jarosław Stawiński – kierownik Katedry i Zakładu Chemii Organicznej.

W dniu poprzedzającym nadanie tytułu doktora *honoris causa* miała miejsce uroczysta kolacja wydana na cześć prof. Z. Brzozowskiego, w której uczestniczyli, m.in.: rektor R. Andrzejak, dziekan K. Gąsiorowski, wiceminister zdrowia M. Twardowski, prof. Z. Machoń, prezes firmy Hasco – lek dr S. Han, grupa profesorów inicjująca nadanie tytułu oraz nasza reprezentacja z Gdańska.

W trakcie spotkania rektor R. Andrzejak w imieniu społeczności akademickiej Akademii Medycznej we Wrocławiu przekazał prof. Z. Brzozowskiemu podarunek w postaci olejnego obrazu przedstawiającego Aulę Leopoldina.

W czasie dwudniowego pobytu w Wrocławiu, dzięki osobie prof. Z. Brzozowskiego, przeżyliśmy wzruszające chwile. Wszyscy też doświadczyliśmy ze strony władz Akademii Medycznej we Wrocławiu, pracowników i studentów wielkiego szacunku, życzliwości i gościnności. Pobyt zakończyło wspólne oglądanie Panoramy Racławickiej.

Większość dobrych uczelni może się poszczycić profesorami wybitnymi, którzy tworzą historię uniwersyteckich wydziałów, nadają im bieg i tworzą rozwój szkoły wyższej. Mamy takich i my, ale osoba Profesora Z. Brzozowskiego jest tu szczególna, bowiem po przejściu na emeryturę naukową pasja trwa i ciągle się rozwija. Pasja wybitnie utalentowanego chemika, który całe swoje zawodowe życie związał z farmacją.

My, wychowankowie i uczniowie Profesora, dziękujemy i ciągle uczymy się niebywałej rozważności, mądrości, skromności i życzliwości. Dziękujemy czcigodny Nestorze, Profesorze i oby to trwało jak najdłużej!

Przy tej okazji jeszcze raz należy z głębi serca podziękować Władzom i Senatowi Akademii Medycznej we Wrocławiu z Jej Magnificencją Rektorem prof. Ryszardem Andrzejakiem za to, że nasz Mistrz i Nestor prof. Z. Brzozowski uzyskał ten niepospolity zaszczyt i znalazł się w gronie uczonych posiadających najwyższą akademicką godność tej uczelni.

Szczególne podziękowania należą się prof. K. Gąsiorowskiemu – dziekanowi Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu i Jego wszystkim współpracownikom za talent organizacyjny, życzliwość, włożone serce, niebywałą gościnność i opiekę, której wspólnie z prof. Z. Brzozowskim doświadczyliśmy we Wrocławiu.

Pragnę również w imieniu prof. Z. Brzozowskiego podziękować J. M. Rektorowi Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. J. Morysiowi oraz Kanclerzowi mgr. i M. Langowskiemu za pomoc w organizacji wyjazdu do Wrocławia.

prof. GUMed. Wiesław Sawicki
Dziekan Wydziału Farmaceutycznego
Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Przemówienie prof. Kazimierza Gąsiorowskiego, dziekana Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu

Wasza Eminencjo Księżę Kardynale Metropolito Wrocławski, Panie Profesorze, Magnificencjo Rektorze, Wysoki Senacie, Dostojni Goście, Szanowni Państwo!

Pan Prof. dr hab. Zdzisław Brzozowski urodził się w 1929 r. w Grodnie. Dyplom magistra chemii, a następnie stopnie naukowe doktora nauk przyrodniczych i doktora habilitowanego nauk chemicznych

uzyskał na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Tytuły naukowe profesora nadzwyczajnego (1973 r.) i zwyczajnego (1983 r.) nadała Profesorowi Rada Państwa.

W latach 1952–1961 pracował w Laboratorium Badawczym Starogardzkich Zakładów Farmaceutycznych „Polfa”.

Od 1962 r. jest pracownikiem Akademii Medycznej w Gdańsku, obecnie Uniwersytetu Medycznego. Był kierownikiem Katedry Technologii Chemicznej Środków Leczniczych (1971–1999). Obok licznych obowiązków dydaktycznych i naukowych Profesor prowadził działalność organizacyjną na rzecz Akademii Medycznej w Gdańsku czego wyrazem była Jego funkcja prorektora w latach 1972–1975, a w kolejnych latach 1976–1981 przez dwie kadencje funkcja rektora.

Profesor Zdzisław Brzozowski był też wieloletnim członkiem trzech komitetów Naukowych PAN (Nauk Chemicznych, Terapii Doświadczalnej i Nauk o Leku), członkiem „New York Academy of Sciences”, członkiem Komitetu Badań Naukowych i Rady Naukowej Fundacji Rozwoju Nauk Farmaceutycznych.

Dorobek naukowy prof. Zdzisława Brzozowskiego obejmuje 295 prac, 55 patentów uzyskanych w 13 krajach świata. Dorobek ten dotyczy doskonalenia metod syntezy i produkcji środków leczniczych, w tym metod syntezy ponad 2000 nowych związków organicznych. Oczekowaną aktywność biologiczną oraz potencjalną przydatność terapeutyczną wyselekcjonowanych preparatów potwierdził Profesor współpracując z kilkudziesięcioma krajowymi i zagranicznymi ośrodkami badań biologicznych, farmakologicznych, toksykologicznych, farmaceutycznych i klinicznych, w tym również z Akademią Medyczną we Wrocławiu.

Pozytywną ocenę wszystkich etapów badań przedklinicznych uzyskały preparaty o działaniu przeciwartymicznym oraz przeciwcukrzycowym. Jeden z preparatów o działaniu przeciwcukrzycowym został wprowadzony do produkcji i lecznictwa pod nazwą „Glipolamid”.

Profesor Zdzisław Brzozowski jest również twórcą nowych dziedzin chemii i farmakologii w zakresie badania: – pochodnych 1,1-dioksyo-1,4,2-benzodiazyny i ich przemian w pochodne 2-merkaptobenzenosulfonamidu. Wiele z tych związków w badaniach biologicznych wykazało dużą i zależną od struktury aktywność przeciwartymiczną, przeciwnowotworową lub aktywność przeciw HIV. Te ostatnie należą do nowej klasy efektywnych inhibitorów integrazy HIV-1.

Profesor Zdzisław Brzozowski stworzył w Gdańsku znakomitą szkołę chemii medycznej i wychował liczne grono farmaceutów, w tym 6 doktorów, 5 doktorów habilitowanych, 3 profesorów Akademii Medycznej, jednego profesora tytularnego i obecnego kierownika Katedry i Zakładu Chemii Organicznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Profesor dr hab. Z. Brzozowski i prof. dr hab. Z. Machoń w trakcie laudacji

Otrzymał wiele prestiżowych wyróżnień i odznaczeń, w tym:

- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
- Medal Komisji Edukacji Narodowej i Medal Zasłużonego Nauczyciela
- Medal XXV-lecia PAN
- Medal im. prof. Stanisława Binieckiego
- tytuł honorowy „Gdańszczanin 1973”
- nagrodę wojewody gdańskiego „Za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki i techniki”
- nagrodę Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego i 15 nagród Ministra Zdrowia.

Cieszy się wielkim uznaniem i szacunkiem społeczności akademickiej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, środowiska farmaceutycznego w kraju i za granicą. Nadal aktywnie prowadzi prace naukowe, syntetyzuje nowe związki, dużo publikuje. Wielka determinacja i pracowitość Pana Profesora rokują uzyskanie nowych obiecujących preparatów kandydatów na polskie leki.

Rada Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu jednogłośnie poparła wniosek dziekana o uhonorowanie wieloletniej działalności profesora Zdzisława Brzozowskiego, znaczonej wielkimi osiągnięciami naukowymi i zawodowymi, nadaniem tytułu doktora *honoris causa* Akademii Medycznej we Wrocławiu, a Senat naszej Uczelni wniosek ten zatwierdził stosowną Uchwałą.

Przemówienie prof. dr. *honoris causa* Zdzisława Brzozowskiego

Magnificencjo Rektorze, Wysoki Senacie, Wysokie Rady Wydziałów, Dostojni Goście, Drodzy Studenti, Panie i Panowie!

To dla mnie wielki honor i przyjemność być z Wami dzisiaj podczas uroczystości inauguracji nowego roku akademickiego i wyróżnienia mnie tytułem doktora *honoris causa* Akademii Medycznej we Wrocławiu, Uczelni znanej w świecie z doniosłych dokonań naukowych i utylitarnych.

Trudno mi wyrazić moją wdzięczność za otrzymanie tej najwyższej godności akademickiej, którą przyjmuję z prawdziwą radością i dumą, a zarazem z należytą pokorą.

Teraz, będąc pod urokiem dostojnego grona i miejsca, w którym ta uroczystość się odbywa, chciałbym przede wszystkim gorąco i serdecznie podziękować sprawcom moich dzisiejszych wzruszeń: Inicjatywnej Grupie Profesorów, Recenzentom, Członkom Wysokiej Rady Wydziału Farmaceutycznego i jego Dziekanowi profesorowi Kazimierzowi Gąsiorowskiemu, Promotorowi, profesorowi Zdzisławowi Machonowi, Członkom Wysokiego Senatu i Jego Magnificencji Rektorowi, profesorowi Ryszardowi Andrzejakowi za życzliwą ocenę mojej drogi naukowej oraz olbrzymi wkład pracy na kolejnych etapach postępowania promocyjnego.

W tym miejscu chciałbym też powiedzieć kilka słów o moich nauczycielach i ludziach, którzy mieli znaczący wpływ na kształtowanie mojej osobowości i drogi naukowej.

Wiedzę o Wielkich Tradycjach szkół uniwersyteckich poznałem w Uniwersytecie M. Kopernika w Toruniu, gdzie ukończyłem studia chemiczne oraz uzyskałem stopnie naukowe doktora i doktora habilitowanego, a następnie pogłębiałem w okresie 45 lat pracy w Gdańskiej Akademii Medycznej.

Moim niedoścignionym wzorem nauczania akademickiego był profesor Antoni Basiński, wieloletni Kierownik Katedry Chemii Fizycznej i Rektor UMK. Z kolei moim nauczycielem w zakresie chemii organicznej i promotorem przewodu doktorskiego był Profesor Witold Zacharewicz. Jemu to zawdzięczam nawiązanie cennych kontaktów naukowych z profesorem Bogusławem Bobrańskim, ówczesnym Kierownikiem

Katedry Chemii Organicznej Akademii Medycznej we Wrocławiu, ojcem oryginalnego polskiego leku o nazwie „Ipronal”. Profesor Bobrański zapoznał mnie z warunkami, arkanami i meandrami sztuki badań nad oryginalnym lekiem. Jednym z tych warunków, który spełniłem i za którego wskazanie jestem bardzo wdzięczny – było podjęcie pracy i nawiązanie wielospecjalistycznej współpracy w Uczelni Medycznej. Profesorowi Bobrańskiemu zawdzięczam też późniejszą przyjazną współpracę z kolejnymi nauczycielami akademickimi Wrocławskiej AM, a zwłaszcza z profesorami: Leonardem Kuczyńskim, Tadeuszem Zawiszą, Adamem Nawojkim, Zdzisławem Machoniem, Wandą Nawrocką i Stanisławem Ryngiem.

W końcu lat sześćdziesiątych poprzedniego wieku miałem szczęście poznać i zaprzyjaźnić się z profesorem Stefanem Angielskim, człowiekiem niezwykle utalentowanym i odpowiedzialnym, ówczesnym Kierownikiem Katedry Biochemii Klinicznej Gdańskiej AM, później Prorektorem i Rektorem tejże Uczelni, członkiem rzeczywistym Polskiej i Europejskiej Akademii Nauk, aktualnie profesorem Pracowni Nefrologii Komórkowej i Molekularnej Instytutu Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej Polskiej Akademii Nauk.

Połączyła nas pasja poszukiwań oryginalnych struktur chemicznych, jako potencjalnych środków przeciwcukrzycowych oraz wieloletnie rozwiązywanie problemów planowania, finansowania i koordynacji coraz to szerszej współpracy na kolejnych etapach poszerzonych badań farmakologicznych, toksykologicznych, farmaceutycznych, uzupełniających i klinicznych wyselekcjonowanych trzech preparatów. Chciałbym też nadmienić, że kompletne badania nad postaciami farmaceutycznymi tych preparatów były wykonane z udziałem obecnego wśród nas Pana Profesora Wiesława Sawickiego w Katedrze Farmacji Stosowanej naszej Uczelni, pod kierunkiem znakomitego farmaceuty śp. Profesora Stanisława Janickiego, którego tradycje i zainteresowania naukowe kontynuuje i z powodzeniem rozwija obecna również wśród nas Pani Profesor Małgorzata Sznitowska.

Żałuję, że praca współtwórców tych preparatów, jako potencjalnych leków przeciwcukrzycowych, udokumentowana licznymi publikacjami oraz uzyskanymi patentami i stopniami naukowymi, nie została jak dotąd w pełni wykorzystana. Tylko preparat SPC-703 został wdrożony do leczenia pod nazwą GLIPO-LAMID. Pozostałe preparaty, SPC-5002 z pozytywną oceną wszystkich wymaganych etapów badań klinicznych, a BPC-151 na etapie kompletu obiecujących wyników badań przedklinicznych, musieliśmy spisać na straty w ramach kosztów transformacji ustrojowej, zapoczątkowanej likwidacją Zjednoczenia Przemysłu Farmaceutycznego „Polfa”.

Moje prace w zakresie syntezy nowych związków jako potencjalnych leków układu krążenia

zapoczątkowałem również z profesorem Stefanem Angielskim, a następnie kontynuowałem w programach centralnie sterowanych, przy współpracy kolejno z profesorem Waldemarem Jańcem, Kierownikiem Katedry Farmakologii Śląskiej AM oraz profesorem Mieczysławem Filiczewskim, Kierownikiem Zakładu Farmakologii Instytutu Przemysłu Farmaceutycznego w Warszawie. Najważniejszym wynikiem tych prac było poznanie pochodnej 2-merkaptobenzenosulfoamidu o nazwie kodowej BF-4/87, którego właściwości biologiczne, potwierdzone w poszerzonych i uzupełniających badaniach przedklinicznych, były znacząco korzystniejsze w porównaniu do stosowanych w tym czasie leków przeciwartymicznych grupy I. Niestety, wniosek Koordynatora Centralnego Programu Badawczo Rozwojowego o dopuszczenie preparatu do badań klinicznych nie uzyskał aprobaty Komisji Instytutu Leków w Warszawie, która uznała, że leki przeciwartymiczne grupy I nie mają przyszłości. Przyjęliśmy to ze zrozumieniem, ale i z dużą dozą rozczarowania, wynikających z faktu, że światowe opinie o przydatności klinicznej tej grupy leków są równomiernie podzielone i skrajnie różne, a ich stosownie i dalsze poszukiwania nie zostały przerwane.

Od 1992 r. pracuję nad metodami syntezy oryginalnych sulfonamidów o spodziewanym działaniu przeciwnowotworowym i AIDS-przeciwwirusowym. Oczekiwana ich aktywność biologiczną ocenia Narodowy Instytut Raka w Bethesda i Katedra Nauk

Farmaceutycznych Uniwersytetu Południowej Kalifornii, kierowana przez profesora Nouri Neamatiego. Dotychczasowym wynikiem tej współpracy było poznanie licznych pochodnych 1,4,2-benzoditiazyny i 2-merkaptobenzenosulfon-amidu, wykazujących zależną od struktury wysoką aktywność przeciwnowotworową lub przeciw-HIV-1 i jego mutantom, w tym reprezentujących nową klasę efektywnych inhibitorów integrazy i replikacji wirusa HIV-1.

Wspominając ludzi, którym wiele zawdzięczam, nie mogę pominąć licznych koleżanek i kolegów z różnych ośrodków naukowych, z którymi miałem szczęście współpracować, korzystać z ich wiedzy specjalistycznej i wspólnie dążyć do wzbogacenia udziału Polskiej Farmacji w światowym postępie nauk medycznych. Głęboką wdzięczność winien jestem też mojej żonie, której wyrozumiałość i umiejętność pokonywania napotkanych trudności życia codziennego, stworzyły mi komfortowe warunki do pracy naukowej.

W tym duchu składam ukłon z wielkim respektem i z wielką wdzięcznością wszystkim, którzy przyczynili się do obdarzenia mnie wysokim honorem doktora *honoris causa* Akademii Medycznej we Wrocławiu, a również tym, którzy zaszczytili mnie obecnością na dzisiejszej uroczystości.

Tak więc zakończę jednym słowem – Dziękuję.

Otrzymano: 2009.10.23 · Zaakceptowano: 2009.10.30

Profesorowie Akademii Medycznej we Wrocławiu oraz zaproszeni profesorowie Wydziału Farmaceutycznego Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego w czasie uroczystości